І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 191. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 4-го ЖОВТНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, OCTOBER 4, 1957 No. 191. VOL. LXIV.

БІЛИЙ ДІМ ВСТАНОВЛЮЄ ПРИНЦИПИ ПОЛІТИКИ УРЯДУ У СПРАВІ ІНТЕҐРАЦІЇ В ШКОЛАХ

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ЗАКЛИКАЄ ПІВДЕННІ СТЕЙТИ ДОТРИМУВАТИСЯ РІШЕНЬ ФЕДЕРАЛЬНОГО СУДУ. — ГУБ. ФОБУС ПРОДОВЖУЄ СВОЮ ОПОЗИЦІЮ ДО ВИМОГ ПРЕЗИДЕНТА

Вашинґтон. — У зв'язку з відмовою губ. Фобуса дати вимагану урядом ґарантію щодо вдержання ладу і порядку у Литтл Року та виконування наказів федерального суду на терені стейту Аркенсо, през. Айзенгавер у проголошеній Білим Домом заяві ствердив ще раз дуже рішуче, що вирішення федерального суду в справі закінчення сеґреґації в школах мусять бути виконані, і що уряд зобов'язаний інтервеніювати у випадку невиконування цих рішень. В заяві з'ясовані принципи, що ними керувався і керується през. Айзенгавер і його уряд у своїй політиці в справі десеґреґації в південно-американських школах. — Найголовнішим принципом для Президента є те, що рішення про шкільну інтеґрацію в публічних школах ЗДА є рішенням Найвищого Суду, зобов'язуючим для всієї країни і тому теж уряд обов'язаний робити всі потрібні заходи для здійснення цього рішення і давати всю потрібну допомогу місцевим чинникам в переведенні, базованого на рішенні Наювищого Суду, пляну про десеґреґацію. Згідно з цим ніякий губернатор не має права виступити проти наказаної судом інтеґраційної акції з допомогою застосування збройної сили чи дозволяючи акти насилля проти здійснення інтеґрації. Якщо ж виникають будь-які перешкоди, зокрема із боку юрби, які ударемнюють виконання судових рішень, то обов'язком Президента, згідним із Конституцією і законами країни, зробити всі потрібні заходи, що їх вимагає ситуація в даній місцевості чи стейті. У заяві стверджено теж, що уряд не мав ніякого впливу на започатковування десеґреґації ані теж не брав участи в опрацьовуванні пляну тієї десеґреґації, бо це належало виключно до компетенції Найвищого Суду. — Губ. Фобус, що за ним през. Айзенгавер залишає тепер дальші заходи в справі полагодження інтеґраційної кризи в Литтл Року, влаштував тим часом пресову конференцію, під час якої далі обстоював слушність своїх заходів і поглядів у справі інтеґрації у Центральній Середній Школі в Литтл Року, стверджуючи, що він готовий брати на себе відповідальність за вирішення цієї справи тільки тоді, як будуть виведені федеральні війська з Литтл Року. Зокрема губ. Фобус заявив, що він у ніякому випадку не думає уводити Національну Ґвардію в середину школи, щоб припинити там евентуальні заворушення між учнями. Це його ствердження зв'язують із подіями у згаданій школі, де в [illegible] цього тижня прийшло до нападу білих учнів на чорних.

Організація „Американці для Демократичної Акції" оцінює працю членів Конґресу

Вашинґтон. — Організація Американці для Демократичної Акції підсумовує працю членів Конґресу і стверджує, що 9 демократичних сенаторів на 100 відсотків підтримували ліберальні законопроєкти, а між республіканськими сенаторами не було ані одного такого, який завжди голосував би ліберально, бо навіть „найліберальніші" республіканські сенатори тільки в 83 відсотках голосували ліберально. В Палаті було 39 таких демократів, які на 100 відсотків голосували ліберально, а між республіканцями не було ані одного. Американці для Демократичної Акції називають себе непартійною організацією, але в дійсності вони підтримують демократів, — прихильників „нового" й „справедливого" розподілів. Три демократичні сенатори (Гаррі Ф. Бирд, Вілліс Робертсон і Аллен Фрінр) завжди голосували проти ліберальних законопроєктів, а між республіканськими сенаторами „антиліберальів" було чотири: — Стайлес Бріджес, Беррі Голдвотер, Джордж Мелон і Джан Вільямс.

Совєтський шпигун Собел, плачучи перед судом, жалував свого вчинку

Ню Йорк. — 56-річний совєтський шпигун Джек Собел дуже жалував того, що займався шпигунством в користь СССР і плакав, заявляючи судді Ричардові Г. Левегові: „Я не можу сам собі простити. Я мав таку гарну нагоду чесно жити, коли я прибув до цієї країни, і я цього не зробив". Собел признався був на суді до шпигунства в користь СССР, і суд визнав його винним в тому, але суддя ще не визначив йому висоти кари, що має статися 8-го жовтня. Того самого дня суддя має вирішити просьби дружини Джека Собела — Мири Собел і Джекоба Албама, які були засуджені до п'ятирічної кари тюрми, але просили її зменшення. Прокуратор Пол В. Вільямс заявив, що Джек Собел повинен дістати десятирічну кару тюрми.

В АМЕРИЦІ

● **Відомий із подій** у Литтл Року „мандрівний расист" Дж. Каспер із групою своїх прихильників пікетував Білий Дім у Вашинґтоні, протестуючи проти „негритянської і жидівської небезпеки". Протестанти носили транспаренти з написом: „Америка запродана комуністам. Заберіть військо з Литтл Року!"

● ***Стейтова леґіслятура*** на Флориді ухвалила резолюцію, в якій домагається, щоб Конґрес ЗДА висловив догану президентові Айзенгаверові за вислання федерального війська до Литтл Року. В стейтовім сенаті 35 голосів було за цю резолюцію і один проти, а в стейтовій палаті репрезентантів — 76 „за" і 4 „проти".

● **В Бруклині** заарештовано двох негритянських юнаків, 19-річного Роберта Бембері і 22-річного Лоренса Джонеса, які напали були в Центральному парку в Ню Йорку на непальського амбасадора Рішікеша Шагу, побили і забрали в нього 85 долярів, годинник і папіросницю. Заарештовані призналися до вини, бо при них знайдено годинник і папіросницю непальського амбасадора. 4-го жовтня Шага має вийти зі шпиталю.

● **Департамент рільництва** повідомляє, що цього року продаватимуть три ґатунки різдвяних ялинок: премійові, першого і другого сорту. На бажання продавців поділ ялинок на ці три сорти перводитимуть урядовці федеральної овочевої і яринної інспекції.

● **В Норт Верноні,** Індіяна, зчинилася бійка між поліцією і двома бандитами, під час якої згинули два поліцисти і бандит Ралф В. Тейлор, а другий бандит попав живим в руки поліції. Ще 4 поліцисти поранені. Погоня за бандитами тривала 12 годин.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОЧАТКУВАВ „ДЕНЬ МОЛИТВИ"

Президент Айзенгавер і пастор Крайової Пресвітеріянської Церкви Едвард Л. Р. Елсон виходять із церкви, в якій Президент започаткував 2-го жовтня „День Молитви" в цілій країні, під час якого молився, щоб не було „клясової ненависти і расового антаґонізму".

Вилсон відбув останню пресову конференцію

Вашинґтон. — Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон 2-го жовтня відбув останню пресову конференцію, на яку прийшла з ним і його дружина Джессі. Конференція відбувалася в милій атмосфері, хоч секретар оборони повідомив, що обмежив виплату грошей всім фірмам, які мали замовлення від секретаря летунства. Вилсон старається від липня цього року, щоб оборонний бюджет не перевищив 38 більйонів долярів в фінансовому році 1958, хоч початково він був запроєктований на суму 40 більйонів долярів. Вилсон виявив також, що шефи окремих родів зброї нарікають на ощадності в їх депаратаментах, бо бойова здібність їхніх родів зброї зменшилася до небезпечного мінімума. Вилсон заявив також, що йому не вдалося зробити вибір між керованими ракетами з засягом 1,500 миль, які випродукувала армія („Юпітер") і летунство („Тор"). Одночасно повідомляють про прийняття президентом Айзенгавером резиґнації Вилсона. Одночасно повідомлено, що заприсяження наступника Вилсона Ніла Г. МекЕлроя відбудеться в середу 9-го жовтня. В своєму листі про резиґнацію Вилсон заявив, що він довше займав своє становище, як давніше передбачав, і що жалує свого відходу, бо ще багатьох справ не міг полагодити. Президент з жалем прийняв резиґнацію Вилсона і назвав його в листі: „Дорогий Чарлі". Айзенгавер написав: „Дякую вам за успішний провід і керівництво в дуже скомплікованому департаменті. Сила наших збройних сил не тільки була затримана на відповідному рівні, але ще й була збільшена." Президент писав, що успіхи Вилсона заслуговують на вдячність американського народу і його Президента, а бойова готовість американських збройних сил повинна бути тривким вдоволенням для Вилсона.

Конвенція Братства Шоферів відкидає оскарження проти Гоффи

Маямі Біч, Флорида. — Делеґати на конвенцію Міжнародного Братства Шоферів більшістю 1.580 до 316 відкинули всі оскарження проти Джеймса Р. Гоффи, які йому закидає Комісія Етичної Практики при Американській Федерації Праці — Конґресі Індустрійних Організацій. Делеґати вислухали впродовж двох годин і 15 мінут оскаржень проти Гоффи, але не погодилися з ними і їх відкинули. Рішення делеґатів свідчить про те, що вибір Гоффи на голову цієї організації запевнений. Більшість делеґатів рішила, щоб оскаржень проти Гоффи не втягати навіть до протоколів своєї конвенції, бо вони нібито „однобічні". Братство Шоферів — це автономна робітнича організація, і АФП—КІО не має права вмішуватися до її внутрішніх справ. АФП—КІО домагалися, щоб спілка шоферів очистила до 24-го жовтня свій провід від злочинних елементів, бо інакше її виключиться з членів в АФП—КІО. Гоффа заявив журналістам, що він вдоволений з рішення конвенції, яка більшістю заявила, щоб АФП—КІО „пішла до чорта" з своїми домаганнями. 3-го жовтня мав відбутися вибір нового проводу спілки, і вибір Гоффи є запевнений.

Лікарі зустрічаються на Союзівці в найближчу суботу і неділю

Подібно, як у минулих роках, так і цього року українські лікарі відбудуть свою товариську зустріч на Союзівці, оселі УНСоюзу біля Керґонксон, Н. Й. Зустріч відбудеться в найближчу суботу і неділю, 5 і 6-го жовтня, і її організує Українське Лікарське Товариство, Відділ Метрополії Ню Йорку, що його очолює д-р Богдан Олесницький. Осінні товариські зустрічі українських лікарів на Союзівці мають уже свою традицію та кожного року притягають більше учасників. Зокрема чисельно заповідається цьогорічна зустріч, участь у якій заповіло вже багато лікарів з родинами не тільки з метрополії, але і з дальших околиць. Зустріч має виключно товарисько-розваговий характер, без будь-яких офіційних чи наукових виступів у її програмі.

● **Об'єднані Нації** вислухають в найближчу п'ятницю звідомлення Анрі Лябуїсса, члена місії ОН на Середньому Сході, яка піклується 900,000 арабськими втікачами з Палестини з часів жидівсько - арабської війни. З дотеперішньої допомоги на одного втікача припадало річно всього лише по 27 долярів. Обраховують, що нова квота, яку призначать Об'єднані Нації на цю ціль, буде також на яких 2 мільйони дол. замала, щоб задовольнити бодай мінімальні потреби втікачів. Вони живуть у нужді і є найкращим матеріялом для аґітаторів всяких крайніх гасел.

● **У Ґвантанамо,** Кубинська республіка, грім убив 7 хлопців, які грали в бейзбол, а п'ять інших зазнали тяжких попечень.

Франція приспішує розв'язку кризи уряду

Париж. — Президент Франції Коті відмовився від прийнятої у Франції затяжної процедури при полагоджуванні урядових криз та рішений розв'язати теперішню кризу якнайшвидше — повідомляють часописи. Раніше французький президент спершу відбував наради з лідерами всіх більших політичних партій, вислухував їх опінії та поручав творення нового уряду спершу таким кандидатам, про яких було згори відомо, що вони не мають шансів здобути в парляменті більшість, а щойно згодом, коли партійні політики були вже втомлені кризою — призначав найповажнішого кандидата на прем'єра. Тепер ситуація особливо грізна, бо Франція, після упадку уряду Бурже-Монорі в минулий понеділок, залишилась без проводу посередині сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, на якій буде дебатована справа Альжиру, та з актуальною небезпекою нових соціяльно-економічних потрясень у зв'язку з великим невдоволенням робітництва і селянства господарськими декретами уряду. Тому президент Коті має запросити до себе тільки лідера соціялістів, кол. прем'єра Ґю Молле, та вислухавши його опінії, доручити місію творення нового уряду тому політикові, що його вони два устійнять у своїй розмові. Найбільші шанси має колишній двократний прем'єр Франції, 56-річний Рене Плевен, лідер малої партії Демократично соціялістична Унія Спротиву. Ця партія політично належить до так званого „лівого центру", а Плевен особисто має шанси здобути для себе підтримку всіх партій від соціялістів на лівиці та соціял - радикалів і католицьких „народних республіканців" в центрі до „незалежних" на правиці.

Король Йорданії бореться за свій режим

Амман. — В Йорданії тепер відбуваються події дуже важливі для тривкости тамошнього антикомуністичного уряду, що його король Гуссейн покликав був до влади в квітні ц. р., перевівши тоді чистку державно-адміністраційного апарату і старшинського складу з про-комуністичних елементів. Від того часу йорданський уряд правив без апробати парляменту, що його просто не скликувано. Тепер, стараючись устабілізувати режим, уряд скликав парлямент і вимагатиме від нього вотуму довір'я. Всупереч дотеперішньому звичасві сам король Гуссейн відчитав свою престольну промову, в якій гостро скритикував попередній просовєтський уряд Сулеймана Набулсі, назвавши його „групою інтриґанів і змовників без ніякої совісти". Гуссейн твердив, що уряд Набульсі вів країну до анархії та наразив її на поярмлення комунізмом. У 40-членному парляменті є тільки 31 приявний посол, бо 9-ох виарештувано в квітневому перевороті, або вони вивтікали за кордон. Тому, що за конституцією для вотуму довір'я треба найменше 21 голос, то уряд сподівається, що в теперішньому складі парляменту знайдеться це число. Західні кореспонденти в Йорданії признають, що загальні настрої серед арабів, серед яких найбільший вплив мають втікачі з Палестини, є неприхильні Заходові, отже й теперішньому про-західньому королеві та його режимові.

Альжирці хочуть переговорювати з Францією

Об'єднані Нації. — Підпільна організація альжирських націоналістів, яка головним чином веде від трьох років революційну війну з французькою адміністрацією в Альжирі, Альжирський Фронт Національного Визволення, поширила між членами Об'єднаних Націй меморіял за підписом свого репрезентанта в Ню Йорку, Мохамеда Язіда. У цьому меморіялі названа організація стверджує нездібність Франції розв'язати альжирську проблему, при чому автори покликуються на останній упадок уряду Монорі у Франції з приводу конфлікту в Альжирі. Тому той меморіял пропонує відбути якнайшвидше конференцію поміж французьким урядом з одного боку і названою організацією з другого, із співучастю Тунісії і Марокко, як двох братніх і сусідніх північно-африканських держав. Меморіял був формально переданий на руки голови Політичної Комісії Об'єднаних Націй, д-ра Джамаля Абдога, який — очевидно — співчуває альжирській визвольній боротьбі. Автори того меморіялу заперечують, наче б вони мали замір старатися за засуджуючу Францію резолюцію. Вони змагають, мовляв, до „мирної, демократичної і справедливої" розв'язки, як її поручала резолюція попередньої Генеральної Асамблеї ОН, при чому автори того меморіялу зазначують, що така розв'язка брала б під увагу „справедливі інтереси Франції". За неофіційними вістками з Парижу, тамошні політичні кола ставляться неприхильно до ідеї переговорів з Фронтом Національного Визволення, бо це автоматично леґалізувало б ту революційну організацію та вивищувало б її понад прихильні Франції арабські кола.

Італія не хоче наслідувати СССР у справі Сан Маріно

Рим. — „Італія не вишле своїх танків до Сан Маріно" — заявив із сарказмом італійський міністер закордонних справ Джузеппе Пелла в Сенаті, натякнувши таким чином на поведення Совєтів у відношенні до Мадярщини. У найменшій республіці світу Сан Маріно, що лежить посередині італійської території і етнічно складається з 15,000 населення виключно італійської національности, урядують тепер два „уряди": комуністичний, який опинився в меншості в місцевому 60-членному „парляменті", але не хоче зректися влади і розв'язав „парлямент", та демократичний, який почав „урядувати" в шопі при свічці і під охороною гуртка добровільців, які десь роздобули ручні скорострільи. „Збройна сила", яка складається з 200 поліціянтів із рушницями без набоїв, „нейтральна", але її командант конферував уже з демократичним „урядом". Цей останній повідомив 14 держав, з якими Сан Маріно має зв'язки, про своє постання, й сусідня Італія негайно визнала його. Саме з цього приводу італійські комуністи зголосили запит до уряду в Сенаті, і міністер закорд. справ Пелла іронічно запевнив їх, що Італія не плянує „аґресії" супроти Сан Маріно. Ця мінятурна „республіка" заснована за переказом, святим Мартином за римського імператора Діоклеціяна. 1631 року папа Урбан УІІІ визнав її незалежність і від того часу з короткими перервами Італія шанувала недоторканість тієї громади.

● **Кінофільм** Сесіля Б. Де Мілья „Десять Заповідей Божих" показують в кіні „Крітеріон" у Ню Йорку вже 47-ий тиждень.

ДОЛЛЕС ВІДБУДЕ НАРАДУ З ҐРОМИКОМ

Об'єднані Нації. — Користаючи з приявности в Ню Йорку, на сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй совєтського міністра закордонних справ Андрея Ґромика, державний секретар Дж. Ф. Доллес відбуде з ним в найближчу суботу нараду у Вашинґтоні. Цю зустріч улаштовано за посередництвом совєтської делеґації в ОН. Як повідомляють кореспонденти з Вашинґтону, Доллес не має на увазі ніяких спеціяльних і нових пропозицій, щоб їх зробити Москві на руки її міністра закордонних справ, проте, — за загальним переконанням — темою розмови будуть ті дві справи, які тепер становлять найповажнішу причину американсько-совєтського напруження: відкинення Совєтами західнього проєкту щодо першої стадії міжнародного роззброєння та совєтська політика на Середньому Сході. Державний департамент — за твердженням газет — дивиться на заповіджену зустріч американського і совєтського керівників закордонної політики, як на „інформаційну виміну поглядів". Таких зустрічей було вже в минулому багато і нічого з них не виходило. Натякає на це часописна пригадка, що остання зустріч державного секретаря Доллеса з совєтським міністром закордонних справ відбулась у Лондоні в серпні минулого року, з нагоди тамошнього з'їзду міністрів закордонних справ у справі Суецької кризи. Однак тоді совєтським міністром закордонних справ був ще Дмитрій Т. Шепілов, засланий після останньої чистки на Кремлі на становище професора в третьорядному високошкільному закладі над китайським кордоном. Доллес говоритиме вперше з Ґромиком в його характері міністра закордонних справ. Хоч не можна сподіватися будь-яких спеціяльних успіхів від такої розмови, проте — за твердженням часописних коментарів — державний секретар має надію, що з своєї безпосередньої розмови з Ґромиком винесе враження щодо можливостей якоїсь злагоди в справах міжнародного роззброєння і Середнього Сходу. Доллес думає, що може йому вдасться переказати „деякі власні думки" через Ґромика большевицьким диктаторам у Москві.

Савді Арабія боронить права Сирії купувати зброю в СССР

Об'єднані Нації. — Який уряд у тій чи іншій країні — це її внутрішня справа, так само це добре право кожного уряду купувати зброю там, де йому подобається — твердив речник Савді Арабії у своїй промові на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, Ахмад Шукайрі, в середу 2 *жовтня ц. р. Він таврував* західній підхід до останніх подій в Сирії, дармащо не назвав за іменем З'єдинених Держав. Зате він одверто полемізував з державним секретарем Доллесом щодо практичної вартости й актуальности резолюції ОН з 1949 року про „посередню аґресію", стосовану через підривну акцію та встановлювання небезпечних для миру режимів. Поруч із обороною Сирії, савді-арабський представник найбільшу частину свого виступу присвятив атакам на Ізраїль. Він домагався від Об'єднаних Націй, щоб вони добули фонди для переселення... жидів із Ізраїлю назад до тих европейських країн, звідкіль вони прибули, бо, мовляв, нацистський і фашистський режими минулися *і жидівські еміґранти з* Европи тужать за поворотом туди назад. Він назвав Ізраїль „одним великим концентраційним табором", а іміґрацію жидів до Ізраїлю — найбільшою причиною неспокою на Середньому Сході. — Ахмад Шукайрі був раніше репрезентантом Сирії в Об'єдн. Націях. Коли його спитали, як це сталося, що він тепер репрезентує Савді Арабію, він відповів, що „всі ми, ара*би, є одною нацією*".

Червоний Китай святкує 8-мі роковини існування

Гонґ Конґ. — Комуно-китайський уряд з великою парадою святкував у минулий вівторок 1 жовтня 8-і роковини свого існування. У Пейпінґу відбулась за совєтським зразком військова парада, під час якої військовий міністер, маршал Пенґ Теґ-гуай відбирав дефіляду піхотних, морських і парашутних військ. Комуно-китайський уряд задемонстрував теж танки, артилерію і летунство, здебільша совєтської продукції. Очевидно, змобілізовано „народні маси", що їх закордонні обсерватори нараховували на пів мільйона душ — шкільної дітвори й молоді, селянських походів, робітників, духовників різних сект і т. д. Центральною фіґурою паради був „китайський Ленін" Мао Тсе-тунґ. З закордону приявними були коло 2,000 гостей, між ними гурток американських туристів. На ту параду прибув з Мадярщини прем'єр Янош Кадар та з Болгарії прем'єр Антон Юґов, представники европейських совєтських сателітів. У Москві відбулось з цієї нагоди велике прийняття в комуно-китайській амбасаді.

У СВІТІ

● **Алфред Стерн** і його дружина, донька колишнього американського амбасадора в Німеччині Додда, вирнули в Совєтах. Коли в американській пресі, внаслідок ревеляції фільмового композитора Морроза, який працював в ФБІ, появилися вістки про Стернів, як большевицьких шпигунів, вони втекли до Мехіко, а звідтіль через Канаду й Голляндію до Чехії. Стерни — мільйонери встигли весь свій маєток перевести на готівку і забрати з собою. Вони тепер, як „туристи", роз'їздять по Совєтському Союзі.

● **Голова еспанської держави,** генерал Франціско Франко святкував цього тижня 21-ші роковини свого приходу до влади. Він мав 43 роки, коли на з'їзді еспанських старшин 1 жовтня 1936 року вибрано його лідером антикомуністичного руху і надано титул „кавділльо". Тоді вже десять тижнів точилася в Еспанії громадянська війна, яку щойно через три роки генерал Франко закінчив перемогою антикомуністичних військ. Тепер він має 64 роки, править авторитарно і хоче відновити в Еспанії монархію, яка мала б таку конституцію, щоб комуністи не могли прийти знову до голосу.

● **У Західній Німеччині** 1-го жовтня ц. р., закінчились договори про найм будинків і мешкань для стаціонованих там американських військовиків і військових частин. Тим часом переговорів щодо нових договорів ще не закінчено. Західні альянти домагаються привілеїв і коштів для стаціонованих там військ поки німці не матимуть власної армії, яка могла б перейняти на себе місію оборони Західньої Німеччини проти совєтської загрози.

● **Ізраїльський міністер** закордонних справ Гольда Меєр півтори години вела переговори в Ню Йорку з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Ґромиком. Тому, що у тих переговорах взяв участь також ізраїльський амбасадор в Москві Йосиф Авідар, здогадуються, що говорено здебільша про аферу з Еліяхом Хазаном з ізраїльської амбасади в СССР, що його большевики вербували на свого шпигуна, та про долю 200,000 жидів у Совєтському Союзі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СЛОВА І ДІЛА В ОН

Коли в понеділок 30 вересня ц. р. розпочався третій тиждень 12-ої сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, то на списку записаних промовців були ще 23 представники різних держав, членів ОН, які бажали забрати слово в генеральних дебатах. Іншими словами, генеральні дебати напевне заберуть ще перший тиждень жовтня. Побільшення Об'єднаних Націй до 82-х членів автоматично потягло за собою збільшення кількости виголошуваних там слів. Учасники генеральних дебат, маючи на увазі пресу й публічну опінію у своєму краю, волють виблискувати сарказмом і гостротою в полеміці, ніж виступати перед таким широким форумом з непопулярними конструктивними плянами. Таким чином, Об'єднані Нації мало відрізняються від будь-яких загальних зборів куди менших і менш важливих організацій, де прийнято вже традиційний звичай: ділові справи перекидати на комісії, для розмов у невеличкому гуртку і при зачинених дверях, а пленарні засідання зводити до ролі публічного видовища й маніфестаційної декорації.

Покищо, за минулих два тижні нарад Об'єднаних Націй усі полагоджені справи мали характер формальний: вибори президента Генеральної Асамблеї, її віце-президентів, голів комісій, голів різних агенцій, генерального секретаря ОН. Цей останній вибір мав уже глибше значення, бо одноголосне переобрання шведського дипломата Даґа Гаммершилда на генерального секретаря тієї організації означає затвердження методики поведінки в Об'єднаних Націях, що її створив і послідовно проводив Даґ Гаммершилд: довгі, затяжні і здебільша таємні переговори, морочливе зліплювання компромісів і лагодження конфліктів півзаходами.

Ще дві інші ніби формально-процедуральні справи мають суттєве значення: повторне поставлення на денний порядок Генеральної Асамблеї справи Мадярщини та відкинення пропозиції включити у денний порядок справу членства комуністичного Китаю в ОН. Очевидно, що ці обидві постанови були морально-політичними поразками Совєтів та їхніх прихвоснів і потвердили, що й „розбудовані" в складі 82-х членів Об'єднані Нації залишились у своїй більшості — антикомуністичними й антисовєтськими. Але в обох цих рішеннях є своє прикре „але". Отож, нові дебати над мадярською історією не ворожать ніякого позитивнішого кінця, аніж дебати на 11-ій сесії і на надзвичайній сесії, що попередила 12-ту. Знову „засудять" Совєтів, знову скажуть кілька прикрих слів на адресу комуно-мадярського уряду, і на цьому закінчиться. Нема ніяких познак, що Об'єднані Нації хотіли прийняти будь-які санкції чи то супроти Москви, чи проти Будапешту. Також загородження і на цій сесії вступу комуністичному Китаєві вийшло гірше, ніж бувало в минулих роках. Бо цим разом „за" американський внесок були тільки 43 голоси з-поміж 82-х, а „проти" — аж 27. Збільшення комуністичного бльоку до 10 держав і азійсько-африканського бльоку до 29 держав — значно послабило впливи ЗДА в Об'єднаних Націях. Вибір у цій ситуації протеґованої Америкою Японії до Ради Безпеки ОН замість сателітної Чехословаччини, був моральною перемогою над Совєтами.

В атмосфері такого компромісового лявірування, затяжних переговорів, приймання млявих і „рамових" резолюцій та рекомендацій, трудно сподіватися, щоб навіть такі льокальні болячки, як проблеми Альжиру і Кипру, наблизились до конструктивної розв'язки завдяки Об'єднаним Націям. В обох цих випадках Совєти, маючи за собою сильну й одверту підтримку азійсько-африканського бльоку, атакуватимуть Англію і Францію за їх колоніялізм, імперіялізм і всі інші гріхи, прикметні найбільше саме Совєтському Союзові. Кипрську справу підготовляє за кулісами Об'єднаних Націй кипрсько-грецький архиєпископ Макаріос, а альжирських самостійників підтримують усі без винятку арабські країни. В обох цих справах в дуже незручній і трудній ситуації опинились З'єдинені Держави. Неможливо у принципі відмовити того права самовизначення кипрським грекам і альжирським арабам, що його відмовляють Англія і Франція. З другого боку, в обличчі совєтської небезпеки, ЗДА не можуть виступати проти своїх найсильніших і найвірніших союзників із НАТО, проти двох найстарших демократій західнього вільного світу і доводити до розколу, що грозив минулого року у Суезькій кризі.

Підсумки: холодна війна продовжується, тривають перегони у збросніі і ривалізація між Америкою і Совєтами за впливи у широкому світі. На цьому тлі то тут, то там вибухають льокальні вогнища конфліктів, а Об'єднані Нації не всилі змінити бігу подій і щораз більше стають подібними до бочки з оливою, якою не можна втихомирити розбурханих хвиль океану.

ТЛО І КУЛІСИ ЧИСТКИ СЕРЕД УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

Інформації про чистку від „націоналістичних елементів" Українського Суспільно-Культурного Товариства в Польщі та його відділів на місцях, подані досі органом цього товариства „Наше Слово", були фрагментарні й неповні. Сьогодні є вже деяка можливість доповнити ці інформації свідченнями й коментарями людей, що відвідували недавно Польщу і мали можливість зустрічатися там із українцями в різних місцевостях їхнього примусового поселення, як також даними із надісланих з Польщі листів.

Головною причиною чистки була боротьба не так з „націоналістичними елементами", як радше із намаганням українців у Польщі поставити справу української меншости у ширшу політичну площину. Дозволяючи зорганізувати Українське Суспільно-Культурне Товариство, політбюро ПОРП (польської комуністичної партії) покладало всі надії на те, що таке товариство відверне увагу українців у Польщі від політичних справ і зосередить її головним чином на культурно-освітній діяльності, драматичних гуртках, хорах і, що найбільше, — на шкільництві. Проте, згідно з підкресленим у назві суспільним характером Товариства, його провід, керівні органи відділів УСКТ на місцях і редакція „Нашого Слова", як також широкі кола активних українців у Польщі, головну увагу в своїй діяльності звернули на суспільні, політичні питання, передусім на справу згуртування українців, порозкиданих по різних місцевостях західніх воєвідств, і на справу повороту їх на землі відібрані у них десять років тому.

Український актив у Польщі в своїй діяльності й доманганнях перед польськими партійними та урядовими чинниками став на становищі, що найперше мусить бути направлена несправедлива з міжнародньо-правного й гуманістичного становища акція виселення українців з їх прадідних земель. Якщо ж іде про культурно-освітню діяльність, то і провід УСКТ і загал українців почав висловлювати вимогу — поселити вивезених на західні польські землі українців коли не компактною масою, то хоч більшими групами, щоб можна було вести серед них взагалі якусь культурно-освітню роботу. Сьогодні фактичний стан такий, що українці, порозкидувані по польських селах і містах, живуть окремими родинами та невеличкими групами і не мають фізичної можливости спільно сходитися, не кажучи вже про ведення... хорів, драматичних гуртків, а тим більше шкіл. Перебуваючи серед чужого, з-правила ворожо наставленого оточення, українці в Польщі бояться взагалі виявляти свою окремішність, побоюючись польської вулиці та її терористичних нападів. Практично ніякої мови не може бути і про шкільництво, бо, попереше, годі зібрати дітей, а подруге в атмосфері терору діти бояться не то що вчитися по-українськи, але й називати себе українцями.

Таке ставлення українців і їхні чимраз настирливіші вимоги усунути в самій основі дискримінацію української меншости у Польщі, зокрема український стихійний рух за „поворот на своє", надали діяльності і роботі Українського Суспільно-Культурного Товариства вже не тільки „суспільного", але й політичного характеру, і почали ставити польську компартію і уряд перед щораз новими трудноцами та проблемами. Щоб зліквідувати цю нову українську „загрозу" для польської компартійної і державної „рації стану", керівництво Польської Об'єднаної Робітничої Партії (ПОРП) започаткувало широку кампанію „безкомпромісової боротьби з націоналізмом серед українського населення", підтягаючи під цей „націоналізм" передусім рух українців за поворот на рідні землі і в дальшому — справедливі вимоги „стабілізувати" українців на західніх землях в першій мірі через згуртування їх у більші групи чи громади.

В рямцях цієї „безкомпромісової боротьби з націоналізмом" почалося і відбувається вичищування УСКТ від „націоналістичних елементів", першими жертвами якого впали всі ті українські активісти, не раз і члени компартії, що посміли підкреслювати суспільні моменти в діяльності УСКТ і його представництв на місцях. Найперше проведено чистку в Головному правлінні УСКТ, звідки усунено майже весь його склад, обраний менш-більш демократичним способом і затверджений польськими партійними чинниками у 1956 році. Ніяких змін у складі президії цього правління „націоналістичні елементи" не пробували робити, а якщо йде про якісь зміни, то зробила їх хіба вже в половині 1957 року офіційна „комісія ЦК ПОРП в справах національної меншости", що, виконуючи доручення ЦК польської компартії, усунула дотеперішнього голову УСКТ Макуха та інших членів правління і призначила проти волі правління і відділів УСКТ наказним головою Товариства комуніста Боярського, який нічого спільного з українством не має. Таку саму „зміну" проведено і в редакційній колеґії „Нашого Слова", де призначено диктатором комуніста М. Щирбу. За цією чисткою в керівних органах Товариства пішла чистка і по його відділах в окремих воєвідствах, де відсунено від праці всі активні й свідомі елементи.

Сьогоднішня чистка серед українців у Польщі, без усякого сумніву, ведеться також на вимогу Москви. Справа в тому, що зріст політичної свідомости серед українського населення в Польщі почав тривожити і московську компартію і її намісників на Україні. Доходило бо інколи до того, як це підкреслено в деяких повідомленнях із Польщі, що українські діячі зустрічали всякі совєтські делеґації у Варшаві й на місцях (востаннє побувала в Польщі така делеґація, очолювана головою „Українського Товариства Культурного Зв'язку", членом КПСС К. З. Литвином і поетом Л. Дмитерком) питаннями, де були вони, українські комуністи, де був уряд буцімто незалежної Української ССР, де були комуністи із старшобратньої КПСС у 1947 році, коли польські комуністи „огнем і мечем" руйнували українську Лемківщину, мордували безневинне населення і депортували його рештки на піски Сілезії чи на мазурські болота. Питання ці і пригадки не надто приємні для Москви та її намісників в Україні, і вони також зробили потрібний тиск на польську компартію в напрямку „втихомирення" українських „бунтівників" і „нахаб" у Польщі і ліквідації їх, як „націоналістів".

ПАМ'ЯТНИК КОЛИШНЬОЇ ВЕЛИЧІ

Пишна столиця колишньої Австро-Угорської монархії, Відень, широко знана у світі, як місто пам'ятників. Їх є сотки по всіх дільницях цього великого міста над Дунаєм, з яким була пов'язана доля й недоля західньої вітки українського народу аж до кінця першої світової війни. Стільки спогадів, сантиментів і розчарувань галицьких українців пов'язано з цією столицею династії Габсбурґів! Від часів гуманітарної Марії Терези, що своїми реформами зробила чимало добра й для тодішніх русинів-українців, через „тирольців Сходу" („Русин — вояк" Юрія Федьковича) аж до леґіону Уесусів — сплелася доволі тісно доля галичан і монархією, що її столицею був Відень.

Як пише в своєму репортажі з Відня кореспондент поважного бостонського щоденника „Кришчен Саєнс Монітор", досі для відвідувачів старого Відня було дивним що поміж численними, високомистецькими пам'ятниками цього міста не було одного: пам'ятника імператора Франца Йосифа I, що за 68 років свого панування прославив цю столицю не менше від Моцарта та Йоганна Штравса. Щойно цього літа, через сорок років після смерти цього популярного в тодішній Европі монарха, поставлено в його шану невеличку, на сім стіп заввишки статую з бронзи. Поставлено в досить скромному місці, поміж кущами — недалеко цісарського палацу, що в ньому Франц Йосиф I, з титулом „апостольського монарха", був абсолютним володарем цілої мозаїки народів Центральної Европи майже впродовж трьох поколінь.

Чому так пізно пошанував Відень свого великого державного мужа й батька? Головною силою спротиву щодо будови навіть найскромнішого монументу на честь цього монарха була впливова й досі соціялістична партія Австрійської республіки. Почавши від 1920-го року, т. зв. асоціяція традиціоналістів стала збирати пожертви на будову цього пам'ятника. Перед самим вибухом другої світової війни призбирано вже потрібні під конструкцію фонди, що рівнялись сумі двадцяти тисяч американських долярів. Відомий віденський скульптор зробив навіть проєкт пам'ятника і незадовго перед гітлерівським „аншлюсом" Австрії майже викінчено технічну роботу біля нього. Тодішні політичні події розбили всі задуми прихильників цісаря, а пізніше „Клюб Пам'ятника Франца Йосифа" ледве зберіг свою реліквію від реквізиторів, що з доручення гітлерівського уряду збирали металеві вироби, пам'ятники і навіть дзвони на потреби воєнної продукції Третього Райху... З тяжким трудом вдалося врятувати цю статую членам монархістичного клюбу.

У половині цього літа пам'ятник віделонено. Як подає кореспондент бостонського щоденника, ініціяторам цієї справи треба було побороти багато трудноців адміністраційного і навіть політичного характеру. Справу ускладнювала та обставина, що міська рада Відня є в руках соціялістів, а міністерство внутрішніх справ — в руках християнських народників (католицька партія). Нарешті, по довгих митарствах, прийшов дозвіл на встановлення та відкриття монументу. Міські чинники пильно дбали, щоб монархісти не використали цієї нагоди для якихсь „протидержавних" демонстрацій. З цих причин церемоніял відкриття цісарського пам'ятника відбувся дуже скромно, майже без розголосу в пресі і радіо. Лише під такими умовами симпатики габсбурзької династії дістали дозвіл на акт віделонення пам'ятника. Після цього деякі віденські щоденники писали з гумором, що старий Франц Йосиф виконує функції поліційного сторожа цісарського „бурґу", ще й до того в укритті, поміж кущами...

Буквально за кілька годин після акту віделонення це затишне місце віденського Бурґ-ґартену стало стягати великі маси віденців, звеличників слави своєї бувшої імперії. Вже минає другий місяць, а туди, в кущі ясмину й рож, що пам'ятають ще „старі, добрі часи", пливе хвиля паломників, не лише віденців, але й з дальших околиць міста і невеличкого тепер краю...

Гори вінців та квітів вкривають щоденно підніжжя бронзової статуї старого монарха, подає американський кореспондент з Відня. Часто появляються дуже коштовні вінки, з високополітичними написами, прикрашені національними кольорами старої Австрії, що їх приносять нащадки шляхетних родів, князів, графів, міністрів. Великий двоголовий орел, що його невідомі патріоти встановили були перед статуєю вночі, другого ж дня ранком австрійська поліція забрала. Але спонтанного вияву пошани й любови, сплетеної всуміш з австрійським націоналізмом, годі усунути. А може державні чинники не хочуть аж так далеко лізти своїм громадянам „із чоботами в душу". Для теперішньої державної системи такий історично-національний сантимент до минулого, видно, не здається аж таким небезпечним. Утаємничені кажуть, що було б нерозумно роздувати малу іскру в серцях звеличників монархістичної системи.

Інколи бувають направду зворушливі сцени на цьому „святая святих" віденських монархістів. Згаданий американський журналіст був свідком такої сцени: літня жінка йде до пам'ятника, уста її нервово дрижать, на очах сльози. Ставши біля свого любого монарха, вона голосно промовляє: „Гайль, Франце Йосифу! Ми не забудемо тебе ніколи!" Міський поліцист, що стояв оподалік, не сказав на це ні слова. Товпа народу стояла теж мовчки.

— А за день перед тим довгою алеєю колишнього цісарського парку йшов — у повній ц. к. уніформі — сивий, як голуб, чоловік. Поліція не спиняла його, і він старечим кроком зблизився до пам'ятника. Поклавши праву руку на високі цісарські відзначення на своїх грудях, він повторив присягу вірности, що її склав був давно, як член найвищого цісарського суду у Відні... Що більше, звертають увагу, що навіть молоді люди хмарою відвідують цей санктуарій звеличників Франца Йосифа, хоч ледве їхні батьки пам'ятають часи цього монарха.

Віднайдено цей пам'ятник під час недавньої совєтської окупації тієї частини Відня. Він був старанно захований австрійськими монархістами в одній з металюрґічних фабрик.

Ось так, по стількох перипетіях і трудноцах, через сорок років після смерти „найяснішого пана" Франца Йосифа I, став у Відні пам'ятник тій людині, яка багато причинилася до величі цього наддунайського міста композиторів, мистців, поетів — і цісарів.

С. Т.

Лев Шанковський

ДЖІЛАС ТА УКРАЇНСЬКІ ПІДПІЛЬНІ ПУБЛІЦИСТИ

(3)

Паралель між творами українських підпільних публіцистів і твором Мілована Джіласа можна навести більше, але неможливо це зробити в одній статті, в якій ми більше стараємося звернути увагу на існування проблеми, як пробуємо давати будь-яке аналітичне її опрацювання. Для тих, що порівнюватимуть твори, написані в підземних бункерах комуністичної дійсности, з твором написаним у комуністичній тюрмі, знайдеться чимало нагод це зробити. Ми вже вказали, що характеристика комунізму в таких різних авторів майже ідентична. Ідентичні для цих авторів також шляхи, які вони вказують, щоб покінчити з „новою клясою". Цими шляхами є революція працюючих мас і побудова „демократичного безклясового суспільства". Під таким „безклясовим суспільством" Полтава, Горновий і Джілас не розуміють суспільства, в якому не буде виробничих кляс, але суспільства, в якому не буде експлюатації. Як же часто ці поняття плутають у нас безнадійно! Головний наголос в контексті „демократичне безклясове суспільство" кладеться нашими авторами на „демократію", на „демократичний, парляментарний лад", який повинен забезпечити законами, щоб не було „експлюатації людини людиною чи клясою". „Демократичний лад, — писав Полтава, — у майбутній Українській Державі, при якому влада буде дійсно вибиратися й контролюватися народом, виключить творення нової експлюататорської кляси на базі політичних привілеїв". Подібно до Полтави Джілас гадає, що влада в державі мусить бути в руках народу, що може кожночасно, шляхом вільних виборів, змінити уряд і тим самим не допустити до створення нової паразитарної кляси. Полтава, Горновий й Джілас відкидають „диктатуру пролетаріяту" і, тим самим, „безклясове суспільство", що його мала б побудувати така диктатура, і хочуть побудувати свою систему національного солідаризму на широких підставах демократичного, парляментського ладу. Такою настановою наші автори вдаряють по самих основах марксизму і „марксистського безклясового суспільства", і вони того свідомі.

III

Уважний читач книги Мілована Джіласа й творів наших підпільних публіцистів, без сумніву, натрапить на одну поважну різницю між твором, написаним колишнім югославським комуністом (Джілас називає себе вже соціял-демократом), і творами, написаними українськими націоналістами. До певної міри, Джілас промовчує національні протиріччя комунізму, українські автори ці протиріччя викривають з не меншою силою, як і протиріччя соціяльні. Можна здогадуватися про причини неповної аналізи комунізму, що її провів у своєму творі Джілас; можливо вони мають джерело в чорногорсько-сербському націоналізмі самого автора, а можливо, що й немає цих протиріч у Юґославії так сильно розвинених, як у комуністичній московській імперії. Можливо теж, що Джілас трактує цю справу виключно з юґославського штандпункту; тоді його становище дуже нагадувало б становище українських націонал-комуністів у двадцятих і на початку тридцятих років, коли вони протиріччя комунізму спостерігали також тільки в одній площині: національній, мабуть, ґадаючи, що в соціяльних відношеннях усе в найбільшому порядку, одним словом, що дійсно будується „соціялізм" чи навіть „комунізм", щодо яких вони жадних застережень не мають. Отже, на відміну від Джіласа й українських націонал-комуністів, наші публіцисти-революціонери показують обидві сторони медалі: соціяльні й національні протиріччя комунізму, його імперіялістичну суть. Коли Джілас викриває тільки соціяльні протиріччя комунізму і кличе маси до соціяльно-визвольної боротьби, Полтава й Горновий кличуть не тільки до соціяльно-визвольної боротьби, але й до єдиного фронту національно-визвольної боротьби всі поневолені народи, працюючі маси всіх національностей СССР. „Хоча сьогодні совєтський лад — писав Горновий — більше, ніж який інший, вагітний соціяльною революцією... в СССР соціяльна революція скріплюється ще національними революціями поневолених народів СССР". Скріплюється, бо „кляса большевицьких вельмож — російська". „Большевицькі вельможі", писав Горновий, чисто російською зробили червону армію. НКВД і НКҐБ — опора сталінських вельмож — цілком російські. Росіянами обсаджені не тільки керівні пости в адміністрації..., а й багато підрядних посад. У руки росіян віддано догляд за культурним жит-

(Продовження на стор. 3-ій)

Анна Франко-Ключко

ЛИСТИ ДО ТОВАРИШКИ

(6)

Дорога Домцю!

Перед тим як сяду коло мого столика, щоб заглибитися в мариво спогадів, стою ще кілька хвилин перед вікном. Надворі зима, цілу ніч падав сніг і покрив білим покривалом усе — і дахи домів, і вулицю, і квітники перед домами, і дерева до найтонших галузок. Сонечко виблискує мільярдами іскор на гранях пушистих сніжинок. На стрісі дому навпроти знечев'я на білім тлі снігу з'явилась вивірка. Там десь між домами її гніздо. Ціла родина вивірок, я їх добре знаю. Кожний день вже з ранку шукаю їх поглядом. Вискочить одна, пробіжить стрімким дахом сюди й туди, оббіжить комин і знов шугне поміж доми в криївку. За хвилю вже вискакують дві, а часом і більше, [illegible], повертаються, часом гарцюють, немов ловлять одна одну, все в руху, мов блискавки.

Заходять і до мене. Перебіжить котрась через вулицю, скочить звинно на дерево, що в мене перед вікнами, дереться все вгору і вгору. З тоненької галузки, немов з трапеції віртуоз-акробат, полетить на поруччя мого балькону. Збирає горішки. Візьме горішок у свої маленькі передні лапки, оберне його кілька разів, защіпить у своїх зубках і шмигне-скочить назад, щоб віднести здобич до гніздечка. Деякі їсть сама, але рідко. Швидко-швидко обкушує лушпинку, гризе горішок, а її чорні очка поглядають сторожко, недовірливо. Чи може ліпше втекти?

Кусочок природи взимі з мого вікна. Любуєшся нею, на хвилинку відпочиваєш і не здаєш собі справи, як властиво мало її маєш.

Та наверну свої думки до літа.

По літніх вакаціях, під час яких ми мали багато не лише відпочинку, а й пожиточної праці серед рідні і добрих друзів, серед чарівної природи в наших селах на Підгір'ї, на Поділлі чи Карпатах, ми, відсвіжені, здорові й веселі, верталися назад до Львова продовжувати науку, хто в гімназії, хто в учительській семінарії.

Української дівочої гімназії ще в той час не було, і я рішилася вступити до учительської семінарії.

З зацікавленням очікувала початку року, — хто з товаришок буде знову ходити зі мною до школи, які вчителі, які предмети навчання.

Заповідалось багато нового. Записи були ще в старій школі, але саме навчання мало початися вже в новім будинку при вулиці Мохнацького ч. 12, обіч будинку старого університету.

Вступаючи до учительської семінарії, ми вже пройшли добру школу в 5-річній виділовій школі, де дістали ґрунтовну підготову в багатьох предметах, і не тільки в науці, але й в житті.

В новій школі, крім загальної освіти, мали ми дістати і спеціяльну педагогічну, що мала нас підготовити до звання вчительки.

Предметів навчання було 24, отже було чого вчитися, але було й чого навчитися.

Тут учителями були переважно добре вишколені педагоги, які рівночасно вчили в мужеській семінарії або гімназії. З самого початку стали вони нас титулувати „паннами", і це зразу піднесло нас на якийсь вищий, спершу ми не знали на який, ступінь. Та нема де правди діти: коли, бувало, котрийсь з професорів розсердиться і хоче висварити ученицю за те, що не знає лекції, тоді залишає офіційне „панна" і сварить на „ти" часом додаючи не дуже підхлібні епітети.

Тільки незначна кількість товаришок перейшла зі мною з виділової школи, більшість були нові, і то з провінції.

Зараз по записах, уперше прийшовши до кляси, я стала нашвидку знайомитись з товаришками, шукаючи обличчя, котре б мені подобалось. Знайшлася панночка, прізвище якої починалось на букву Ф., так, як моє — Фітрик. Не знаю, чи ця буква Ф, чи миле обличчя з великими карими очима притягнули мене до неї, але ми без принуки сіли на одній лавці і там просиділи всі чотири роки.

Це було перше моє знайомство з тобою, дорога Домцю. Чи пам'ятаєш? Тепер стало буду питати: „Чи пам'ятаєш?" Здається, ми мали більше спільного, як першу букву в прізвищі, бо протягом чотирьох років в семінарії були добрими товаришками і тісно сприятелювались. Можливо це була подібність характерів, бо ми мали одну спільну риску — жадобу знання, амбіцію вибитися наперед, але не пильністю, кожноденним систематичним вивчуванням лекцій, а чимсь, чого не змогли зробити інші.

Ми легко запам'ятовували біжучі виклади, але не мали терпцю вивчувати їх докладно. Більше терпцю проявляли до предметів, які нас цікавили. От, приміром, з історії: сварки і роздори князів, а потім Руїна ділили на нас пригноблюючо, ми просто не мали охоти все це знати. Ми не могли погодитися з тим фактом, що в той час, як в інших державах князі й королі будували сильні держави, зміцнювали їх і поширювали їхні границі, — у нас князі сварились між собою, вели міжусобиці, а собі на допомогу кликали монголів і москвинів. Коли ж прийшли ми до козацьких часів, то з захопленням почали вивчати лекції про геройські вчинки лицарів-козаків.

Або математика, з масою задач і чисел, більших або менших. Ми не любили їх, ми виробляли їх механічно або відписували вже готові від товаришок. Зате альгебра, геометрія були для нас живі і цікаві. Маленьке правило або закон давали змогу знайти розв'язку задачі скоро і легко.

Ми всі очікували, що вчителі приступлять відразу до викладів нових предметів, але наші сподівання не сповнились. Зараз же в перших днях науки професори заявили: „Заки приступимо до властивої науки, зробимо маленьке повторення, щоб побачити, що залишилось у вас в пам'яті з науки в минулих роках".

Ми були неприємно розчаровані, бо це зачалась немов сповідь, що тягнулась цілими тижнями. Були речі, які ми знали, але траплялось таке, що учениця, особливо з тих, які прийшли з іншої школи, мала з деяких предметів дуже слабі відомості, і вийшло на те, що повторювання було дуже доцільне.

Пильною працею учителів і учениць рівень нашого знання підтягнувся, наука наладналась, ми стали вживатися в нову змодернізовану систему навчання, що була далеко легшою від попередньої.

Появилися майже для всіх предметів підручники в українській мові, що стало для нас великою полегшею.

Граматику вивчали ми практично. Прочитували уступ з книжки і тут же його розбирали граматично. Це було не тільки цікаво, але й легше до запам'ятання.

(Далі буде)

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ПРЕСОВОГО ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ”! ПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ” ДОПОМОГТИ ВАМ І ВАШИМ ДІТЯМ! НАДІШЛІТЬ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „ВЕСЕЛКИ”!

Микола Вайда

ШЕВЧЕНКО НА ЗАКАРПАТТІ

16-го червня ц. р. відбулася в житті американських українців велика подія. На Союзівці, на „шматку України на вільній американській землі”, урочисто відкрито пам'ятник генієві українського народу. Оця подія знову й знову примушує нас підкреслювати велике значення Тараса Шевченка в житті, праці і боротьбі українського народу за власну самостійну Українську Державу.

У найбільш віддалену частину України — Закарпаття, культ Шевченка дістався найпізніше, але не тільки усвідомив його, але й створив Шевченкову Молодь, яка повела Закарпаття до світлих березневих днів 1939 року, до утворення власної карпато-української держави.

Перші друковані поезії Шевченка появилися на Закарпатті в читанках о. А. Волошина, почавши 1913 роком, та в календарях „Уніо” в Ужгороді. Уродженець Пряшівщини, учитель, пізніший шкільний інспектор Іван Гриць писав, що він бачив і читав „Кобзаря” перед 1900 роком, а ще інші твердять, що „Кобзар” появився на Закарпатті багато скорше.

Культ Тараса Шевченка на Закарпатті поширюється відразу по першій світовій війні, коли визволена з-під мадяр під назвою „Підкарпатська Русь”, примушена була стати частиною Чехословацької республіки. Перше публічне свято Тараса Шевченка відбулося 1920-го року, в першому році після визволення Закарпаття 1919 року. Опісля відбувалися святкування щорічно не тільки по містах, але й по селах.

Вороги українського національного освідомлення негайно відчули небезпеку культу Шевченка і почали його поборювати. Були це мадяри, русофіли мадярони і чехи. Ось що писав „Карпаторусскій Вєстнік” ч. 22 за 1920 рік:

„В 1920 году на первой торжественной годовщині в память Т. Шевченки один галицько-украинскій оратор заявил: „Ми разбимо московскую имперію и разобьем всю Европу, если она не дасть самостоятельность украинцам.” В етом же году на той же годовщині д-р Бращайко заявил, что Украина должна бить самостоятельной и осводжена от московского ига. Вот один галицкій украинец и один подкарпатскій украинофил”.

Цей самий мадярами підтримуваний орган вмістив у ч. 31 за 1920 рік дальшу статтю проти культу Шевченка під назвою „Пан Шевченко и християнство”.

В 1922 році відбулося в Ужгороді велике свято Тараса Шевченка, яке мало перший широкий відгук по всьому краю. Підготовлення до свята робив часопис „Руська Нива”, орган Хліборобської партії під проводом д-ра М. Бращайка та о. А. Волошина. Число 10 за 1922 рік цілу першу сторону присвятило Т. Шевченкові, вмістивши його портрет та фото-репродукцію його могили. Легким і зрозумілим стилем пояснено життєпис Шевченка, який закінчується такими словами: „Коли нам, подкарпатським русинам, заблисла воля, ми з горінням в серцях святкуємо пам'ять найбольшого поета рідного нам народу та з почестю склоняємо свої голови перед його генієм і великістю. Пам'ять його живе і жити буде аж до безконечного кінця часів”. В числі 13 за 1922 рік цей часопис повідомляє: „Святочна вистава з нагоди 61-их роковин смерти Т. Шевченка одбудеться заходом всіх руських товариств в Ужгороді дня 9 квітня с. р. о год. 8 вечером в залі городського театру.”

9-го квітня 1922 року відбулося свято Т. Шевченка в міському театрі в Ужгороді. Заля була переповнена і багато людей стояло під стінами і всюди, де було можливо. Інші стояли під театром. В програмі була промова проф. А. Штефана, І-ша дія з драми „Назар Стодоля”, хорові й сольові співи. Найбільше враження зробив спів „Бють пороги”, „Умер батько наш” і „Як умру...” На сцені висів великий портрет Т. Шевченка, прикрашений рушниками і прапорами. Один з учасників так написав про це свято Шевченка: „Усі гості свята сиділи, як зачаровані, аж поза двадцять третю годину, до скінчення, коли з великим душевним вдоволенням виходили з театру. При виході чути було не з одних уст: „Красно було, дуже красно!” (Руська Нива, 1922).

Ось уривок з історичної промови проф. Августина Штефана, яку виголосив він на згаданому концерті:

„...Карпати, сей китайський мур, довго не допускали до нас, підкарпатських русинів, ідеї, думки, думи Шевченка. Ми довго, 58 роков, не могли оддати йому поклон, нашу любов. Но уже і нам блиснула зоря свободи і ми стали вільними синами й так тепер ми можемо, більше скажу, повинні почествувати себе тим, що жертвуємо на хвилинку наше серце, нашу душу нашому безсмертному мученикові-Кобзареві.

А чому ми робимо се? Чому величаємо, почитаємо сего мужа, про котрого у нас через 58 роков малощо знали люди? Котрий — як говорять посдні — между нами не родився, не жив, коротко не був автохтоном! Але сі посдні забули, що підкарпатські русини прийшли сюди в давних часах із тіснішої батьковщини Шевченка — із України, що той китайський мур, котрим нас наші дотеперішні гнобителі одтяли од наших восточних братів, уже розвалився і о котрої права боровся...”

Ця промова під назвою „Промова директора Августина Штефана на концерті Шевченка в Ужгороді 1922 р.” появилася в пресі, а також в читанці д-ра В. Бірчака для IV кляси (237-241 ст.).

Треба ще згадати, що 22 березня 1922 року відбувся великий концерт в честь Тараса Шевченка в Хусті. На цей концерт прибуло багато людей з сусідніх сіл: Великої Копані, Королеви н. Тисою, Веряці та ін. Промовляв хустський учитель В. Бень, який народною мовою пояснив присутнім, хто є Шевченко і чому в його честь влаштовується свята. На цьому концерті виступив всіми вітаний артист Микола Садовський, який продеклямував вірш Т. Шевченка „Посланіє”. Після деклямації присутні не переставали плескати в долоні, і Садовський мусів повторити деклямацію. Селяни з Вел. Копані питали, де можна купити „Посланіє” Тараса Шевченка і запрошували Садовського до Великої Копані. На вечері, влаштованій після концерту, голова філії „Просвіти”, хустський адвокат д-р Будай, подякував учасникам за гарний концерт, підкреслив його велике виховне значення і висловив бажання, щоб кожного року влаштовувати свята в честь Шевченка. Говорив також посадник Хусту Василь Величко.

Започатковані в 1920, а головно в 1922-му році свята Шевченка, в наступних роках відбуваються по всіх містах, і вже в 1923 році виступають на святах з промовами і деклямаціями студенти середніх шкіл, а також самі влаштовують концерти.

Щоденник „Русин”, який 1923 року починає виходити в Ужгороді, друкує на першій стороні як мотто слова Т. Шевченка „Учітеся, брати мої...”, а словами: „Нехай ім'я Тараса Шевченка разом з нашими карпаторуськими поетами стане звісним і дорогим нашому народові.” В бібліотеці „Книжки русина” в 1923 році появляється перше видання про Т. Шевченка, яке написав д-р Михайло Бращайко.

Від 1923 року, після пластового концерту Т. Шевченка в Берегові, влаштовують пластуни щороку окремі концерти в честь Шевченка з власною програмою. 28 серпня того ж року пластуни у Великому Бичкові та Ясіню виставили п'єсу „Тарас дитина”.

У 1926 році, з приводу 65-ліття з дня смерти Т. Шевченка, вийшов збірник „Просвіта — Шевченкові”, в якому Головна Управа „Просвіти” в Ужгороді закликає влаштовувати свята Т. Шевченка по всіх читальнях і школах Закарпаття. В цьому збірнику вміщені статті закарпатських письменників та діячів: Василя Гренджі Донського, д-ра Михайла Бращайка, Павла Яцька, Ірини Невицької та Олександра Маркуша.

Після Шевченківського святкування 12 березня 1926 року, що відбулося в Ужгороді при великій участі молоді, інтеліґенції та народу зі сусідніх сіл, чеський щоденник „Подкарпатске Гласі” вдарив на тривогу і заговорив про українську іриденту. В статті „Т. Шевченко і Підкарпатська Русь” (ч. 30, 1926) писалося, що у святкуваннях Т. Шевченка чехи бачать новий спосіб українізації Підкарпатської Руси, яка вважається небажаною і недопустимою, бо загрожує єдності Чехословаччини як республіки. Чеський щоденник опісля містить цілий ряд статтей проти культу Шевченка, повторюючи їх кожного року в березні, коли відбувалися Шевченківські святкування.

Закарпатська українська преса відповідала на всі ці напади такими словами самого Шевченка: „У своїй хаті своя правда...”, а до молоді і народу зверталася Шевченковими словами: „Борітеся — поборете, вам Бог помагає...”

У 1931 році заходом Української Національної Молоді в Ужгороді (переважно студенти вчительської семінарії та гімназії) появився збірник „В пам'ять 70-ліття смерти Тараса Шевченка” із таким змістом: До народу й молоді Підкарпаття; Життя Тараса Шевченка; Хто такий Тарас Шевченко, з 11 найкращими віршами Шевченка. Цей збірник уложений Миколою Вайдою, разом з гарним портретом Шевченка, масово поширювано по всьому Закарпаттю включно з Пряшівщиною.

В 1931 році уже скрізь по селах відзначали Шевченківські свята, які одночасно ставали демонстрацією єдности українського Закарпаття з Україною. Учні народних шкіл, селянська молодь та студенти середніх шкіл деклямували вірші Шевченка, яких їхні батьки з захопленням слухали.

Закарпатські поети присвячують свої твори Шевченкові. Чеська цензура конфіскує вірш Василя Гренджі Донського, присвячений Шевченкові, а коли автор почав деклямувати цей свій вірш на Шевченківському концерті в Ужгороді, чеська поліція заборонила йому продовжувати. Ужгородська українська молодь потайки циклостилевим способом розмножила цей вірш і поширяла по всьому Закарпаттю.

Так огнисте слово Шевченка запалило до чину забуте Закарпаття, оживило бажання єдности Ужгороду з Києвом та Львовом, і коли на Закарпатті запанувала воля, коли зблизився Карпатський Березень 1939 року, світлі дні перемоги, тоді Закарпаття з найвищим піднесенням, уже в своїй вільній карпато-українській державі святкувало роковини народження генія України. Тоді вчителі села Рокосово на великому полотні намалювали портрет Тараса Шевченка і 9 березня 1939 року, в день 125-ліття з дня народження пророка України виставило цей портрет на площі у Севлюші з золотим написом: „У своїй хаті своя правда і сила, і воля.”

І коли сьогодні, далеко від Києва, Львова, Чернівець та Ужгороду, на Союзівці в Америці ми відкрили пам'ятник Шевченкові, то цим робимо велике діло, бо це значить, що ми не тільки не забули пом'янути, але хочемо, щоб батько Тарас вічно пригадував нам наші обов'язки до поневоленої України, щоб не спали ми на волі і не валялись гнилою колодою на американській землі, а всіми нашими силами робили все, щоб визволити Україну, щоб сповнити зоповіт Шевченка.

ДЗВІН НА ТРИВОГУ

Думки перед Загальними Зборами Товариства Прихильників Українського Вільного Університету.

У половині 1950 року, зав'язався Комітет, зложений із професорів і студентів УВУ, який поставив собі за ціль нести моральну та матеріяльну допомогу університетові в Мюнхені. Причиною, що спонукала до такої акції, були наступні міркування: прибутки університету (оплати за студії і т. д.) і допомога із зовні (баварського уряду, ватиканських кругів і т. д.) будуть з часом зменшуватися, і єдиним джерелом фондів для УВУ залишиться жертвенність української еміграції, — отже, цю базу треба розбудувати заздалегідь, і то передусім в країнах, де українська еміграція може користати з загального добробуту т. зн. в ЗДА і Канаді.

Сьогодні з перспективи 7 років, можна ствердити, що ці міркування були зовсім правильні.

На основуючих зборах Товариства Прихильників УВУ, що відбулися рік пізніше, були ми свідками великого ентузіязму і оптимізму (нпр., із середовища алюмнів УВУ зроблено внесок, щоб місячна вкладка становила п'ять долярів! Одначе, вже при виборах Управи виявилось, що охочих до цієї роботи не багато, а підписаний ніколи не думав, що стане „дідичним головою” аж досьогодні. В часі наступних шести років Товариство спрямувало свої зусилля на поширення членства (місячна вкладка — 1 доляр), розбудову сітки „мужів довір'я” (ідея сл. п. Африкана Хруща) і спомагаючих членів (50 центів місячно), організування збіркової акції на листи УВУ і збирання добровільних пожертв.

Виявилось, що члени пересічно витримують два роки, і тому стан їх був пливкий. З 50 членів-основників зосталося лише кілька, а згаданий вище п'ятидоляровий внескодавець в члени не вступив. Під теперішню пору число звичайних членів становить 88, а спомагаючих 26. Завважується нехіть української спільноти до систематичного зобов'язання. За час своєї діяльности Товариство зверталося листовно до понад 1,500 в більшості добре забезпечених осіб, запрошуючи вступити в члени Т-ва, але без більшого успіху. Мужі довір'я по кількох роках праці зрезиґнували із свого становища, а нових не вдалося підшукати. Акція заснування делеґатур ТПУВУ на їх місце йде мляво. Також до збіркової акції чимраз менше охочих.

Надійний почин Організації Купців і Професіоналістів в Нюарку, яка щороку на Різдво складає більшу суму на УВУ і закликає інші того роду організації до її наслідування, не знайшов ще відгомону. Так само Студентська Громада в Нюарку є покищо одинокою організацією молоді, яка склала більшу пожертву на цілі УВУ.

Уважаємо, що також нема належного резонансу із сторони українських політичних чинників, хоч ніхто не заперечує, що існування УВУ є важливим політичним атутом в загальному фронті українського резистансу.

Задушевні наші побажання, щоб систематичну піддержку УВУ перебрали на себе УККА чи асекураційні товариства (як це є, нпр., у поляків), сіра дійсність покищо відсуває у сферу мрій. Виходить з цього, що Товариству Прихильників УВУ залишається й далі працювати над розбудовою фінансової бази для УВУ. Але без підтримки міродатних українських чинників і громадянства це не піде.

Річний бюджет УВУ виносить 15,000 долярів. Українська громада в ЗДА могла б легко дати 10,000. Треба лише людей, готових присвятити дещо свого часу для цієї справи. Довголітній досвід з округи Нюарку, яка дає 30—40% усіх прибутків (нпр., останнього року зібрано тут коло 1,000 дол. на 2,600 із цілих ЗДА), показує, що українська громада не така вже нечула на заклик, коли до неї підійти особисто, а не листовно. Ми переконані, що так само могло б буди й по інших осередках. Треба лише людей, що підійшли до громади, і тому кличемо до співпраці всіх, кому дорога українська Альма Матер, а особливо професорів і алюмнів УВУ, частина яких ще стоїть осторонь. Якщо працю повести належно по всіх більших осередках української еміґрації, цих 10,000 дол. вдається зібрати.

В противному разі УВУ загрожує катастрофа у формі ліквідації його нами самими, бо з формального боку німецька влада признає йому рівень німецьких університетів і не має жадних застережень.

Загальні збори ТПУВУ відбудуться 13 жовтня, о 3 год. по пол., в домі НТШ на 302-304 Вест 13 вул. в Ню Йорку, на яких гостей радо вітатимемо.

Адреса Т-ва: P. O. Box 116, Irvington 11, N. J.

Проф. д-р **Осип Андрушків**, голова ТПУВУ.

Помер д-р Тарас Даниш

Ню Йорк. — У вівторок, 1-го жовтня, тут помер, після важкої недуги, якої набрався при виконуванні своєї лікарської професії в шпиталі, д-р Тарас Даниш, проживши заледве 47 років. Покійний походив із Західньої України, медицину студіював в Кракові, а до цієї країни приїхав під час масового переселення по другій світовій війні. Осиротив дружину і дві доні. Парастас з панахидою мали бути відправлені в четвер, 3-го жовтня, о год. 8-ій ввечорі в похоронному заведенні Петра Яреми, а похорон відбудеться в п'ятницю, 4-го жовтня, о год. 10-ій рано з церкви св. Юра.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк

З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в суботу, 5-го жовтня ц. р. відбудуться Звичайні Місячні Сходини Українського Фотографічного Товариства, секції Літ.-Мистецького Клюбу. Проситься членів численно прибути.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ДЖІЛАС ТА УКРАЇНСЬКІ ПІДПІЛЬНІ ПУБЛІЦИСТИ

(Продовження зі стор. 2-ої)

тям... у господарському житті... національним „республікам” припала колоніяльна роля...” А всі ці коротченки, гречухи, тимошенки (Кириченко ще був невідомий — Л. Ш.) зауважує Горновий „мають стільки спільного з українським народом, скільки мали поміщик Родзянко чи капіталіст Терещенко”. Таким чином, большевицькі вельможі поставили російський народ в упривілейоване становище, в становище панівного народу і до соціяльного поневолення неросійських народів додали ще й поневолення національне. Крім цього, продовжує Горновий, „кляса большевицьких вельмож, побудувавши велику імперіялістичну державу, зовсім не зацікавлена сьогодні у „відмиранні” цієї держави, що в її руках є знаряддям гноблення так усіх неросійських народів, як і працюючих мас російського народу, що для неї є засобами захисту її власних клясових інтересів. Навпаки, вона зацікавлена в зміцненні і зростанні цієї держави... Зате всі народи СССР, працюючі маси російського народу, зацікавлені в знищенні кляси сталінських вельмож, зацікавлені в знищенні держави цієї кляси...” Засада ця клясично потвердилася під час страйків у совєтських концтаборах, де, як напр., у Воркуті або Кінґірі, в'язні, приналежні до поневолених неросійських народів, знайшли підтримку збоку ідейних політичних в'язнів російської національности, включно з вимогою „розчленування” імперії, отже знищення держави кляси сталінських вельмож. Але, виходячи з усіх цих стверджень, наші революційні публіцисти вже заздалегідь поставилися обережно до всіх ідей і ідейок інтеґрації та кооперації різних народів на великих просторах. Вони знають, що саме знищення комунізму, який є, за Джіласом, найбільшою перешкодою на цьому шляху, ще не означає доведення національно-визвольної боротьби до успішного кінця і ще не являє собою отієї ідеальної єдности й співпраці народів, до якої кличе Джілас. Полтава немов попереджає Джіласа, пишучи: „Ідея міжнародного співробітництва є об'єктивно проґресивна ідея... але вона може бути цілком зреалізована тільки при умові повного здійснення принципу самовизначення народів. Доки існують панівні й поневолені народи, доки одні нації поневолюють інші, слабші за себе, доти не може бути мови про загальне довір'я між народами. А без такого довір'я між народами не може бути мови про якусь ефективну міжнародну співпрацю”. І справді, тільки довір'я між народами може бути одиноким фундаментом цього „єдиного, але зрізничкованого світу, до якого закликає Джілас.

Що робити, коли в родині появиться азійська інфлюенца

Ню Йорк. — Уряд здоров'я дає такі вказівки особам, які занедужали на азійську інфлюенцу: 1. Негайно лягти до ліжка, 2. Користати з легкої дієти й пити якнайбільше всяких напоїв (вода, чай, молоко, соки); 3. Заживати аспірини, яка викликає спітніння і зменшує гарячку. 4. Натиратися алькоголем. 5. Якщо гарячка триває довше як два дні, покликати лікаря і робити, що він скаже. Про саму цю недугу Уряд здоров'я пише: „Флю — це лагідна недуга, яка нагадує звичайну грипу. Хворий на неї має нежит і високу гарячку впродовж двох-трьох днів. Азійську інфлюенцу краще лікувати вдома, як в шпиталі”.

Справа шкільної сеґреґації в Ню Йорку

Ню Йорк. — У Великому Ню Йорку школи спільні для дітей всіх рас. В цілому місті є 725,235 дітей шкільного віку, з чого 132,403 негри, 101,671 — порторіканців і 491,161 інших. Відсотково це представляється так: негрів — 18.3, порторіканців — 14 і всіх інших — 67.7. Найбільше негритянських дітей є в Менгеттені — 46,220 (34.5%), а найменше в частині міста, яка називається Ричмонд — 1,185 (5.8 відсотка). Порторіканців також є найбільше в Менгеттені — 42,957 (32%), а найменше в Ричмонді — 236 (1.2%). Білих дітей відсотково найбільше в Ричмонді, а найменше в Менгеттені.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Спорт

ЗАРЕНІТІ „ЛЬВІВ" ПЕРЕМІГ У МЕНСФІЛДІ!

Глядачі змагань „Львів" — Лідеркранц у Менсфілді не могли дорахуватись до п'ятнадцяти секунд, як Гурин, після трьох ходів з Петриною і Древницьким, просто із старту здобув ведення 1:0 для українців. 9 хвилин пізніше той сам змагун льобом перекинув німецького воротаря й підвищив до 2:0. Після перерви німці скоротили на 2:1, але Петрина знову привернув дистанс двох воріт. Українці могли вигравати до схочу високо над ослабленим (у порівнанні з минулими роками) суперником, але ударний проти Менсфілду (Древницький) ні м'яч у порожні ворота (вибитий одним з німецьких глядачів, що вбіг на грище) нічого не помогли. Скінчилося невеликою перемогою 3:2 — першою перемогою українців у Менсфілді. Добрим виявився новий воротар „Львова", що прийшов з розв'язаного місцевого „Лева".

„Клівленд Плейн Ділер", п. н. „Українці незначно перемагають („едж") Менсфілд „Лідеркранц" — присвячує перемозі „Львова" окрему замітку.

Пластуни й ВФВ.

Мотря Грушкевич, Оля Раточко, Люба Стецяк, Марія Фур, Анна Якимів, Тамара Тимчишин, Марта Гордійчук, брати Ярослав і Андрій Бігуни, Юрій Жук, Юрій Задорецький, Юрій Кришталович, Володимир Свириденко, Орест Стецяк і Богдан Маланчук — ось прізвища клівлендських пластових „елевів", після проби для здобуття Відзнаки Фізичної Вправности, що відбулася в неділю, 29 вересня ц. р., на площі Бруксайд Парк, у Клівленді. Для доброго прикладу пробу відбула теж Ірка Дубас, що разом з А. Яцишином підготовляли учасників й організували змагання. В суддейській комісії „застоювали" (бо „засідати" не могли) пп. Кунько, Рибалт і О. Гайський. **О. Г.**

П. С. П. Ірка Дубас ще восени минулого року перевела пробу ВФВ з лорейськими пластунками і пластунами.

Кажуть, що в найближчому часі до проби ВФВ стають активні змагуни і змагунки УНК „Львів" — Клівленд. **О. Г.**

ЛЕВИ — ШВАБЕН 2:2 (1:2).

Мистецькі змагання Левів із Швабен, що відбулися в неділю 22 вересня в Шикаґо, закінчилися вислідом в нічию 2:2. Добута Левами одна точка у цих змаганнях, це вже перелом невдач Левів із дружиною Швабен, та рівночасно запорука, що Леви таки не здались!

Очима глядача змагання ці Леви могли легко виграти, однак не все таке легке, та ще тоді, коли до нього приглядатися здалеку. На площі натомість змагуни давали із себе максимум і якби не брак стрілового потенціялу в нападі Левів, відношення воріт можна було б піднести щонайменше до п'яти. Брак стрільців дуже болюче відчувається головно у змаганнях із рівнорядним противником і якщо б Левам вдалося заповнити ці браки, то напевно акції нашої дружини підскочили б на сто процентів вище від найсильнішого конкурента Левів у „Мейор Дивіжен".

Аналізуючи хід змагань, треба ствердити, що перша половина пройшла вирівняно. Обидві дружини, гарними та скорими комбінаціями на переміну проривалися під ворота та створювали цілий ряд грізних а заразом дуже ефектовних ситуацій. Друга половина змагань — це тільки гра Левів та оборона Швабену. Майже впродовж сорокп'яти хвилин Леви не давали противникові прийти „до голосу". Гра відбувалася безперервно на половині Швабену, проте стрілова недиспонованість нашого нападу стала в пригоді противникові та оборонила від високої програ.

Вислід цих змагань не приніс жадних змін у табелі, залишаючи далі перше місце для „Ігелс", друге „Левам" (позаду одною точкою) та потім „Швабен" та інші. У передматчі резерва Левів виграла з резервою „Швабен" у відношенні 2:1.

Склад Левів: Мерч, Андрушко, Мелешко, Ляхів, Тищенко, Романенко, Р. Маркевич, Стахровський, Бахір, Лоско, Караван, Банах, Куцан, Шиманський.

М. Маркевич

ЯПОНІЯ В РАДІ БЕЗПЕКИ

Генрі Кебот Ладж, амбасадор ЗДА до ОН (праворуч) вітає амбасадора Японії до ОН Кото Матсудайра із обранням Японії до Ради Безпеки ОН.

ВСЯЧИНА

УРУҐВАЙСЬКА ВОРОЖКА ПРО МАЙБУТНЮ ВІЙНУ

З Монтевідео (Уруґвай) подають, що ворожка Терефрен передбачає, що в черговій світовій війні переможцем вийде Північна Америка. Ворожка ця є з уродження сліпа, але говорить вона 18-ми мовами і заповіджені нею події здійснилися. Не подає вона реченця вибуху війни, як також не наводить, з ким ЗДА будуть воювати, та хто буде їх союзниками, — але передбачає, що майбутня війна принесе застрашаючі знищення головно для країн Далекого Сходу, як також значно знищена буде й Америка.

Вона віщує також, що в недалекому майбутньому три молоді лікарі винайдуть спосіб лікування „рака", що дотепер уважається найбільш загрозливою та невилічимою хворобою, яка збирає більші жертви ніж війна. Такі „ворожби" може робити кожна людина, яка хоч трохи цікавиться тим, що діється в світі. Забобонний Гітлер вірив ворожбитам і почав війну, в якій сам згинув і спричинив нещастя своєму народові, і всьому світові.

ЯК ТРЕБА ЖИТИ, ЩОБ БУТИ ЗДОРОВИМ

Один американський інститут для поборювання хронічних недуг дораджує, що для збереження доброго здоров'я людина повинна придержуватися таких порад: 1) Змагати до того, щоб щоденно не робити нічого більше, лише те, що є конечним. 2) Старатися відпочивати подостатком і вигідно. 3) Виконуючи необхідні щоденні повинності, треба мати кількаразову передишку. 4) При праці треба вважати, щоб не перенапружуватися та не виконувати таких зусиль, які переходять сили пересічної людини. 5) Починати щоденні обов'язки якнайлегшою працею та з добрим гумором. 6) Не перейматися обов'язками та оминати всякого роду невдоволення, нервування та іритації. 7) Періодично піддаватися лікарським оглядинам, щоб переконатися, чи нема яких загроз для нашого організму.

І ЧОЛОВІКИ ПОВИННІ ПЛАКАТИ

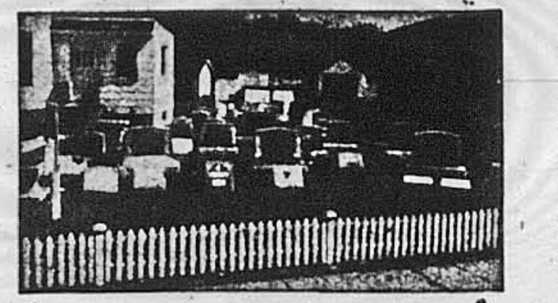
Французькі лікарі після довгих дослідів прийшли до такого переконання, що чоловіки могли б значно продовжити собі життя, коли б вони могли більше зворушуватись і час до часу трохи поплакати. Різні серцеві, шлункові і ниркові недуги, як теж високе тиснення крови, є дуже часто наслідком душевного пригноблення, якого можна позбутися, виливши його з організму зі сльозами, як це часто роблять жінки. З медичної точки зору, то неплаксивий мужчина, це лише викривлений ідеал, який через фальшиве геройство пошкоджує цілу систему своїх залоз.

АПАРАТ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВІКУ ДЕРЕВА

Шведський вчений винайшов апарат, за допомогою якого можна докладно визначити вік дерева. Апарат цей — це сполучення мікроскопу з електричною машиною до рахування. Після вкладення до апарату куска перерізаного дерева, машина рахує верстви, визначуючи вік дерева, а рівночасно міряє товщину цих верств, встановлюючи річний приріст дерева.

НОВІ СИНТЕТИЧНІ МАТЕРІЯЛИ

Найбільший італійський продуцент синтетичних тканин, С. Віскоза, швидко почне виробляти в ЗДА новий особливо міцний папір з найлону, покритого плястичною масою. Цей плястичний папір називається „пейпертекс". Його ґарантують від порвання, вогню, комах та води, складаний і розкладаний тисячі разів він не ламається. „Пейпертекс" уже випробувано для різних продуктів, як мапи, фотографічний папір, легкі торбинки й дощовики. Відомі у ЗДА фабрики Дю Понт створили міцну найлонову тканину для робітничих і спортових одягів. Їх можна мішати з бавовною або віскозою і одяг з тадої тканини, як заявляє фабрика, триватиме на 70 до 100 відсотків довше, як звичайний одяг.

Посмертні Згадки

ЄВДОКІЯ ОЛІЙНИК, довголітня членкиня С-ва „Любов", Відд. 177 УНСоюзу в Провіденс, Р. Ай., померла, дня 21-го вересня 1957 року, на 74-му році життя. Покійна походила зі села Баворів, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Полишила в смутку доньку Емілію, зам. Рой і синів Михайла і Антона. Похорон відбувся з укр. прав. церкви св. Івана в Провіденс, Р. Ай. Тлінні Останки спочивають на парафіяльнім цвинтарі в Комберленд, Р. Ай. — В. Її П!

І. Лаба, секр.

МИХАЙЛО ПІДГАЙНИЙ, довголітній член Б-ва св. Володимира, Відд. 130 УНСоюзу в Ню Йорку, упокоївся в Бозі, дня 26-го вересня 1957 р., по довгій і тяжкій недузі. Покійний народ. 1-го жовтня 1888 року, в селі Березовиця Вел., пов. Тернопіль, Зах. Україна. Полишив у смутку замужну доньку Анну і одного внука. Похорон відбувся 30-го вересня 1957 р., з пох. заведення П. Яреми — 129 E. 7th St., до греко кат. церкви св. Юра. — В. Й. П!

Гр. Лучанко, секр.

ІВАН КРАВЕЦЬ, довголітній секретар Б-ва св. Михаїла, Відд. 140 УНСоюзу в Янґставні, Огайо, помер, по короткій недузі, дня 20-го вересня 1957 р. Покійний народився 1893 р., в селі Коростенько, пов. Добромиль, Зах. Україна. Був добрим членом УНС., ніколи не відмовлявся від датків на народні цілі. Полишив у смутку дружину Гелену. Похорони відбулися 23-го вересня 1957 р., з пох. заведення, до укр. кат. церкви св. Тройці, а опісля на цвинтар, при участі Членів, Родини і Знайомих. — В. Й. П!

Олена Горак, секр.

• РОЗШУКИ •

Іван Малиновський, з с. Катовань, пов. Новий Самбір, Зах. Україна пошукує сестри сина
ВОЛОДИМИРА ЛУЧАКА,
з с. Катованя, п. Новий Самбір. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
Iwan MALYNOWSKY
239 Dayton St.
Phoenixville, Pa., USA
Всі заграничні часописи, прошу передрукувати.

Пошукую
ПЕТРА [illegible]НЕСЕН
Маю листа для нього із краю.
Прошу писати на адресу:
Andrij WOWCHENKO
137 — 3rd St.
Passaic, N. J.

Пошукую
ТЕКЛЮ ЛОЗИНСЬКУ —
доньку Николи і Парашки з м. Тлустого, пов. Заліщики, вул. Ковалівка. Виїхала до Америки перед 1-ою св. війною. Замужна була за Николою Буц з м. Тлустого. Шукає:
Марія ТРАКАЛО
з Тлустого, а тепер:
Mary BURKE
185 Marion Street
Toronto, Ont., Canada

Пошукую рідного брата
ІВАНА ФЕРБЕЯ ДМИТРА
Нар. 1894 р. в с. Драгасимові, Зах. Україна. 1912 р. виїхав до Канади в Лезоріч і довгі роки там проживав. Голоситись до:
Hryhorij MLAKA
1335 N. 7th St.
Phila 22, USA
Усі українські часописи в Канаді, прошу передрукувати.

Пошукую **ВАСИЛЯ ГУСІРА**, по батькові Михайло, зі села Старий Яжів, пов. Яворів. Він народився в США. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
Nykola MAKSYMYK
1221 Lawrence Ave.
Eddystone, Pa.

ТАРЗАН, ч. 3943. Один відважний.

Хоч колода була вже готова до сплаву в Нарут, Біллові тубільці, зі страху перед крокодилами, не виправдали сподівань.

— Я направду не можу їх ганити, — сказав Білл, — бо вони турбуються іншими страшними речами.

Несподівано виступив наперед Олу. — Ці боягузи турбуються тільки демонами та духами, — гордовито сказав він. — Бване, зголошуюсь на добровольця!